

Biografisk text från 1883

Författaren
Herman
Hofberg

Biografi:

Författaren Herman Hofberg

– Återutgivning av text från 1883

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-449-1

Copyright © 2018 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om författaren Herman Hofberg.

Texten skrevs med anledning av hans död år 1883 och publicerades i "Läsning i hemmet för hvar dag i året", en tidskrift som han själv hade startat några år tidigare.

När den här texten skrevs var Herman Hofberg en av landets mest kända populärvetenskapliga skribenter. Han var sin tids Herman Lindqvist och skrev framför allt om svensk historia och kultur.

Herman Hofberg började sin karriär som läkare men blev allt mer intresserad av fornminnen och historia. Han gav bland annat ut verken "Svenskt biografiskt handlexikon" (1873–1876) samt "Genom Sveriges bygder: skildringar af vårt land och folk" (1872). Han skrev också flera lokalhistoriska skrifter, bland annat "Några drag ur det forna skogsbyggarlifvet i Halland" (1881) och "Nerikes gamla minnen" (1868).

Biografi: Författaren Herman Hofberg

Den här texten publicerades ursprungligen år 1883 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året" med rubriken "Herman Hofberg". Texten publicerades anonymt.

Med den känsla af vemod, som man alltid erfar vid en bepröfvad väns bortgång ur tiden, förenar sig ovilkorligen en viss tvekan, när, såsom här, minnestecknaren gerna vill hembära en rättvis gärd af erkännande åt en redbar karakter, men tillika eger kännedom om den bortgångnes flärdlöshet, som säkert icke skulle tillställa något lofprisande efter döden. Dock, när vid teckningen utaf den aflidnes bild och framställandet af hans lifsgering endast sanningen förer pennan och kärleken till hans minne icke låter förleda minnestecknaren att på den bortgångnes graf strö några smickrets blomster, må det tillåtas att fästa en enkel minneskrans vid det namn, som bars af i lifstiden Fil. Doctorn, Riddaren af Kongl. Wasa-Orden m. m. *Johan Herman Hofberg.*

Han var född den 11 juni 1823 i Stora Malms socken i Södermanland, hvarest fadren, sedermera kyrkoherden i Qvistbro, Johan Peter Hofberg, då var komminister; modren Augusta Strand. Herman Hof-

berg blef 1843 student i Upsala och aflade år 1849 medico-philosophiæ candidatexamen. Sedan han ett par år fortsatt sina medicinska studier vid carolinska institutet i Stockholm och innehåft åtskilliga tillfälliga läkareförordnanden, bland andra 1850 såsom läkare i Göteborg under den der då härjande kolerafarsoten, antogs han 1852 till distriktsläkare i Edsbergs distrikt af Örebro län. Under utöfvandet af denna befattning, hvilken han innehade till 1868, tillvann han sig mycket förtroende såsom skicklig läkare. Icke mindre omtyckt var han äfven der i orten för sitt angenäma umgängessätt och den humor, som alltid hos honom framlyste så i tal som skrift. Det är dock icke i sin egenskap af läkare, huru aktningsvärd, nitisk och tillmötesgående han såsom sådan än var, som D:r Hofberg förvärfvat sig ett känt och aktadt namn. Sedan år 1868 har han nemligen uteslutande egnat sig åt litteratur och antiqvariska studier och erhöll 1874 anställning såsom extra ordinarie amanuens vid nationalmuseum och 1880 förordnande att vara föreståndare för lifrustkammaren och dermed förenade samlingar. År 1875 antogs han till sekreterare i sällskapet för nyttiga kunskapers spridande samt till utgifvare af detta sällskaps tidskrifter "Läsning för folket" och "Land och folk". År 1877 erhöll han, efter en utgifven afhandling "Kurze Übersicht von den Alterthümern der Aländischen Inselgruppen", philosophiæ-doctors diplom vid universitetet i Jena. Af vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien var han sedan 1872 korresponderande ledamot. I antiqvariskt syfte har han, under åren 1864—82, undersökt landskapen Nerike, Westmanland, Halland, en del af Södermanland samt de åländska öarne och öfver dessa orters fornlemningar afgifvit fullständiga berättelser till nämnda akademi.

Af hans många skrifter må nämnas: allmogeord ur vestra Nerikes

bygdemål (1861); Edsbergs socken i Nerike, historisk och antiqvarisk beskrifning (1863), Nerikes gamla minnen (1868); Sverige, geografisk-historisk läsebok för hemmet och skolan (1870), förteckning öfver Nerikes fasta fornlemningar (1871), Genom Sveriges bygder, skildringar af vårt land och folk (1872 och andra upplagan 1882); svenskt biografiskt handlexikon (1873—1876), skildringar ur svenska folklifvet (1879), några drag ur det forna skogsbyggarlifvet i Halland (1881) och svenska folksägner (1882).

Af de vänliga ord, som en aktad landsortstidning egnade Herman Hofbergs minne straxt efter hans frånfälle, tillåta vi oss att här anföra följande rörande hans författareverksamhet:

”I arbetena ”Genom Sveriges bygder” och ”Svenska folksägner” finnes, trots de anmärkningar, som mot dem kunna göras, mycket af varaktigt värde för kännedomen om vårt land och folk, mycket som förskrifver sig från egen iakttagelse, ej blott från andras. Som skildrare af folklifvet har doctor Hofberg knappast af någon blifvit öfverträffad. Han var på samma gång en ovanligt trogen och en ovanligt lyckad humoristisk tecknare af dess egenheter.”

”Doctor Hofberg var, som det stora flertalet af våra literatörer, för sin utkomst hufvudsakligen hänvisad till hvad som kunde vinnas med pennan och denna förde han med smak och talang. Hans inre och yttre stil voro båda lika vackra och vårdade. För bröd skref han sitt ”Biografiska handlexikon”, men han gjorde det likväl mera omsorgsfullt än i slika fall gemenligen brukas, och man ser nästan dagligen bevis på detta arbetes brukbarhet, och flitiga användande.”

Hofberg har utom ofvannämnda skrifter redigerat ”Sveriges fosterländska bilder” (1876—1878) och 1880 började han utgifva denna tidskrift, hvilken, enligt hvad dess läsare hafva sig bekant, varit af ett

intresseväckande, underhållande och omvexlande innehåll. Han hann ej fullborda detta sitt kära arbete i hela dess utlofvade omfång. Meniskan spår; Gud rår — och den obevekliga döden kom här emellan, bortryckande ur vår krets en man, som utöfvat en i flera afseenden betydelsefull litterär verksamhet. "Nitisk för den sak, åt hvilken han egnat sin egentliga verksamhet — säger en annan, föregående minnestecknare —, "ihärdig och trägen i sitt arbete, har han gjort sig väl förtjent att nämnas bland dem som gagnat sitt fosterland."

Herman Hofberg var af naturen utrustad med ett godt hufvud och hade genom trägna studier och skarpa iakttagelser förskaffat sig goda och omfattande kunskaper. Han efterlemnar ock minnet af en *man* i ordets bästa betydelse, och liksom han sjelf studerade och skildrade fornnordiska seder och bruk, iakttog han ock nordisk enkelhet i sitt lefnadssätt. Han älskade varmt sitt fosterland, var en trofast vän och en öm och god familjfader.

Gift år 1853 med stiftsfröken Augusta Mathilda Elisabet von Knorring, dotter af öfversten m. m. Berndt Ulric von Knorring och dennes hustru Elise Beckman, hade doktor Hofberg i sin maka ett trofast stöd, som, i slutet af år 1881, genom döden plötsligt undanrycktes honom — en förlust, som grep honom djupt. Också blef efter hennes frånfälle hans helsa vacklande, hans krafter aftogo märkbart och han lades slutligen i våras på den sjuksäng, som inom kort blef hans dödsbädd. Han afled stilla och fridfullt i Stockholm den 28 sistlidne April, närmast sörjd af tvänne söner och tvänne döttrar, åt hvilka både han och hans värdiga maka efterlemnade det bästa arf, föräldrar kunna skänka sina barn — ett aktadt namn, ett hedradt minne.

Slutligen vilja vi ur det tal, som af Kyrkoherden, hr Doctor Staaff hölls vid Herman Hofbergs å Solna kyrkogård öppnade grift, anföra

följande ord:

”Hvad han (Hofberg) bland oss var och verkade, det behöfver icke någon utförligare skildring, ty hans minne lefver friskt i många varma och minnesgoda hjertan, och hans lifsgerning är tillräckligt känd, för att hafva förvärfvat honom ett tacksamt erkännande både i lifvet och vid grafven. Det var för honom, såsom det ofta är för mången, icke så lätt att finna och få beträda sin egentliga bana. Under flera år egnade han sig samvetsgrant och pligttroget åt läkarens kall; och säkerligen bevarar många från den tiden hans människovänliga bild i sitt hjerta. Men en stark inre maning och ett lefvande intresse hade redan tidigt dragit hans håg till Sveriges forntid, sådan den framstår i språk, i sång och saga, i minnesmärken af olika art. Åt studier och sysselsättningar i denna riktning egnade han sig med en ifver och en flit, som bevittnas af de flera värdefulla skrifter, han efterlemnat.”

— — — — —

”Han, som här hvilar, saknade visserligen ej välvilliga uppmuntanden och hedrande erkännanden. Måhända uttrycka vi dock bäst den redbare mannens åsigt om den bästa jordiska vinning med skalldens bekanta ord:

”Godt är ett namn, förvaradt i svenska bröst,
Godt är ett rum jemväl i den svenska jorden.”